

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้วินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ กรณีนายประยุทธ์ มหากิจศิริ จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ กรณีนายประยุทธ์ มหากิจศิริ ผู้ถูกร้อง จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ สรุปได้ว่า ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาได้ยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่ง ซึ่งผู้ร้องตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินแล้ว พบว่า มีรายการทรัพย์สินที่ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงไว้ในบัญชีฯ ผู้ร้องพิจารณารายการทรัพย์สินดังกล่าวประกอบคำชี้แจงแสดงเหตุผลของผู้ถูกร้องแล้ว เห็นว่า รับฟังไม่ได้ จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕

๒. ประเด็นเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญจะรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ หรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ จึงรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีประเด็นเบื้องต้นที่ผู้ถูกร้องต่อสู้ไว้ซึ่งต้องพิจารณาวินิจฉัยก่อน ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีฯ ตามรัฐธรรมนูญ แต่เป็นการยื่นตามพระราชบัญญัติการแสดงผลทรัพย์สินและหนี้สินของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๙ และไม่อยู่ภายใต้บังคับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ เนื่องจากผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว

พิจารณาแล้วเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยแล้วในคำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๔๓ ว่า สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับก่อน เข้ารับตำแหน่งใหม่ตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ โดยถือเอาวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ เป็นวันเริ่มต้นและมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ ต่อผู้ร้อง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เข้ารับตำแหน่ง การยื่นบัญชีฯ ของผู้ถูกร้องจึงเป็นการยื่นบัญชีฯ ตามรัฐธรรมนูญนี้ และผู้ถูกร้องอยู่ภายใต้บังคับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ เนื่องจากคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ มีความหมายครอบคลุมถึงผู้ที่พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองด้วย เพื่อให้มีผลบังคับใช้กับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทุกคนเท่าเทียมกัน โดยพิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ ประกอบมาตรา ๒๙๒ ที่บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีฯ เมื่อเข้ารับตำแหน่ง เมื่อพ้นจากตำแหน่ง และเมื่อพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี แม้ว่าผู้ถูกร้องจะพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองแล้ว

ไม่สามารถให้พ้นจากตำแหน่งได้อีก แต่ยังบังคับห้ามผู้ถูกร้องมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลา ๕ ปีได้ ดังนั้น ผู้ถูกร้องจึงอยู่ภายใต้บังคับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕

ประเด็นที่สอง กรรมการ ป.ป.ช. ๒ คน คือ พลโท สวัสดิ์ ออรุ่งโรจน์ และคุณหญิงปรียา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ขาดคุณสมบัติ เนื่องจากกระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ ประกอบ มาตรา ๒๙๗ วรรคสาม

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีการเป็นกรรมการบริษัท เดอะ เบสท์ เจเนอรัล คอมมูนิเคชั่น จำกัด ของพลโท สวัสดิ์ และการเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด ของคุณหญิงปรียา ศาลรัฐธรรมนูญ ได้วินิจฉัยแล้วในคำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๔ ว่า พลโท สวัสดิ์ และคุณหญิงปรียา มิได้กระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง สำหรับกรณีการเป็นกรรมการ และลูกจ้างผู้จัดทำบัญชีบริษัท เกษมวนารมย์ จำกัด ของคุณหญิงปรียา นั้น เห็นว่า การลาออกจากการเป็น กรรมการบริษัท เกษมวนารมย์ฯ มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย เมื่อนายทะเบียนออกหนังสือรับรองลงวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๔๒ เนื่องจากคุณหญิงปรียาฯ แสดงเจตนาลาออกเป็นหนังสือยื่นต่อกรรมการผู้มีอำนาจ และนายทะเบียนจดทะเบียนแก้ไขเปลี่ยนแปลงแล้ว มิได้ปรากฏว่า มีการแต่งตั้งคุณหญิงปรียาฯ กลับมาเป็น กรรมการบริษัทใหม่อีกครั้ง ดังนั้น คุณหญิงปรียาฯ มิได้กระทำการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง พลโท สวัสดิ์ และคุณหญิงปรียาฯ จึงได้รับเลือกเป็นกรรมการ ป.ป.ช. โดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่า คำวินิจฉัยของผู้ร้องชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่

ประเด็นที่สาม ระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ ยังมีผลใช้บังคับหรือไม่ และผู้ร้องฝ่าฝืนระเบียบ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ระเบียบดังกล่าวสิ้นผลการใช้บังคับ เพราะพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลใช้บังคับแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ทั้งนี้ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง ที่กำหนดเวลาเริ่มต้น และเวลาสิ้นสุดของการใช้บังคับไว้โดยเฉพาะแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่า ผู้ร้องฝ่าฝืนระเบียบดังกล่าว หรือไม่

ประเด็นที่สี่ ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า ไม่รู้ถึงข้อเท็จจริงในขณะที่ยื่นบัญชีฯ จึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า คำว่า “จงใจ” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ เป็นเพียง เจตนาธรรมดาที่พิจารณาเพียงว่า ผู้ถูกร้องรู้หรือไม่รู้ว่ามีทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวอยู่ หรือไม่ โดยผู้ถูกร้อง รู้สำนึกในการกระทำก็เพียงพอแล้ว ไม่จำเป็นต้องมีเจตนาพิเศษ

ประเด็นที่ห้า ผู้ถูกร้องอ้างว่า ทรัพย์สินที่ไม่ได้ยื่นบัญชีฯ เป็นทรัพย์สินที่ได้มาก่อนเข้ารับตำแหน่ง ทางการเมือง ไม่ได้ทำให้บุคคลใดได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์ จึงไม่ใช่การจงใจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ คงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาเพียงว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองยื่นบัญชีฯ ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ หรือไม่ และบัญชีฯ ที่ยื่นไว้ มีความถูกต้อง ตรงความเป็นจริงในวันที่ยื่นบัญชีฯ หรือไม่ เท่านั้น โดยไม่ต้องพิจารณาในประเด็นการได้มาของทรัพย์สินว่า ได้มาก่อนหรือหลังจากที่เข้ารับตำแหน่งทางการเมือง เรื่องของการทุจริต หรือการที่ไม่ได้แสดงไว้ในบัญชีฯ ทำให้บุคคลใดได้ประโยชน์ หรือเสียประโยชน์แต่อย่างใด

ประเด็นตามคำร้องที่ต้องวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป มีดังนี้

ประเด็นข้อ ๑ ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ หรือไม่

กรณีทรัพย์สินของผู้ถูกร้องที่ไม่ได้แสดงไว้ในบัญชีฯ พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้ออ้างของผู้ถูกร้องที่ว่า คู่สมรสเป็นผู้จัดเก็บเอกสารเกี่ยวกับทรัพย์สินทั้งหมดจึงจำไม่ได้ว่ามีทรัพย์สินดังกล่าว และเป็นทรัพย์สินที่มีอยู่ก่อนที่จะเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง แต่จากคำเบิกความของคู่สมรสที่ว่า บัญชีเงินฝากของผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องเก็บไว้เอง อาจมีบางบัญชีที่คู่สมรสเก็บไว้ อีกทั้งพิจารณาจากการเปิดบัญชีเงินฝากและการทำธุรกรรมกับธนาคารพาณิชย์ ผู้เปิดบัญชีจะต้องลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน ประกอบกับผู้ถูกร้องเบิกความว่า ธนาคารพาณิชย์ได้ส่งรายงานการแจ้งยอดบัญชีเงินฝากกระแสรายวันให้ทราบทุกเดือน จึงไม่เชื่อว่าผู้ถูกร้องจะไม่รู้ว่าบัญชีเงินฝากทั้ง ๙ บัญชีอยู่ ส่วนที่ดินทั้ง ๙ แปลง นั้น แม้ว่าคู่สมรสเป็นผู้จัดเก็บเอกสารสิทธิ แต่ที่ดินส่วนใหญ่ได้มาโดยการซื้อ ซึ่งผู้ถูกร้องจะต้องรู้ว่าตนมีที่ดินแปลงดังกล่าว ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องจึงไม่มีน้ำหนักรับฟังไม่ได้ว่าผู้ถูกร้องจะไม่รู้ถึงความมีอยู่จริงของทรัพย์สินดังกล่าว

กรณีทรัพย์สินของคู่สมรส พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ บัญญัติให้ผู้นับบัญชีฯ ต้องแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของคู่สมรสอย่างถูกต้องตรงความเป็นจริง จึงเป็นหน้าที่ของคู่สมรสต้องแจ้งให้ผู้นับบัญชีฯ ทราบว่า คู่สมรสมีทรัพย์สินและหนี้สินอะไรบ้าง เพราะบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ เป็นบทสันนิษฐานความรับผิดชอบของผู้ถูกร้องในการกระทำของคู่สมรสด้วย เนื่องจากผู้ถูกร้องและคู่สมรสเป็นสามีภริยาต้องอุปการะเลี้ยงดูกัน ย่อมต้องทราบถึงสถานะทางการเงินหรือทรัพย์สินและหนี้สินของกันและกัน อีกทั้งทรัพย์สินของคู่สมรสที่ไม่ได้ยื่นบัญชีฯ วั้นนั้นมีจำนวนมาก จึงไม่เชื่อว่าผู้ถูกร้องไม่รู้ข้อเท็จจริงดังกล่าว ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องจึงไม่มีน้ำหนัก รับฟังไม่ได้

ประเด็นข้อ ๒ เมื่อปรากฏว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ผู้ถูกร้องจะถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่เมื่อใด

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า วันที่พ้นจากตำแหน่ง คือ วันที่พ้นจากตำแหน่งตามความเป็นจริง เพราะการแปลความเช่นนี้ทำให้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ ใช้บังคับกับทุกกรณีตามมาตรา ๒๙๒ ทั้งที่ดำรงตำแหน่งอยู่หรือพ้นจากตำแหน่งไปก่อนที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด

ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภามาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๕ วรรคสาม เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓ ซึ่งเป็นตำแหน่งอันเป็นมูลเหตุแห่งการกระทำตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ ดังนั้น ผู้ถูกร้องต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา คือ ตั้งแต่วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓ เป็นต้นไป

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดโดยเสียงข้างมากกว่า นายประยุทธ์ มหากิจศิริ ผู้ถูกร้อง จงใจยื่นบัญชีฯ แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๕ และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลา

ห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา อันเป็นตำแหน่งที่เป็นมูลเหตุแห่งการกระทำ ตั้งแต่วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๓ เป็นต้นไป

องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ นายประเสริฐ นาสกุล นายกระมล ทองธรรมชาติ พลโท จุล อติเรก นายปรีชา เฉลิมวณิชช์ นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระแก้ว นายสุจิต บุญบงการ นายสุจินดา ยงสุนทร นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ นายอนันต์ เกตุวงศ์ นายอมร รักษาสัตย์ นายอิสสระ นิตินันท์ประภาศ และนายอูระ หวังอ้อมกลาง

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๑๙ ตอนที่ ๓๑ ก วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๔๕

ย่อโดย นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์
กลุ่มงานคดี ๘